

POLSKA AKADEMIA NAUK - BIBLIOTEKA KÓRNICKA
Ustawodawstwo Sejmu Wielkiego z 1791 r.

SEJMY

PRAWO UCHWALONE

DNIA 13 MAJA 1791 r.

Kórnik 1985 r.

SEYM
ORD:

SEJMY

PRAWO UCHWALONE

DNIA 13 MAJA 1791.

I.

*O miejscu dla Sejmów przeznaczo-
nym.*

1. DLA Sejmów Ordynaryjnych,
Warszawę w Koronie, a z kolei ka-
żdemu takiemuż Sejmowi, trzeci raz
przypadającemu Grodno w Litwie, za
miejsce zwyczajne wyznaczamy.

2. W przypadku zniszczenia Miasta
Sejmom przeznaczanego, lub w przy-
padku wojny, gdyby wynikała potrze-
ba w innym miejscu Sejm oznaczyć;

K. Mici
Ka

SEYM KONSTYTUCYINY EXTRA-ORDYNARYINY.

SEYM
konst:

I.

O miejscu dla Sejmów Konstytucyjnych przeznaczonym.

SEym Konstytucyiny Extraordynaryiny odprawiać się będzie w Mieście Warszawie, wyjąwszy przypadki wyrażone w Prawie o Sejmach Ordynaryinych, pod Artykułem I. w Punkcie 2. i 3.

II.

1. Seym Konstytucyiny zwoływany byź ma co 25. lat.

2. Pierwszy Sejm takowy odprawić się będzie w czasie Sejmu Ordynaryjnego, iaki z Prawa przypada, to jest: w Roku 1816. dnia 1. Miesiąca Października.

3. Co się tyczy sposobu i pewności zwołania Sejmu tego Konstytucyjnego, wszystko to iemu służy, co jest powiedziano w Prawie o Sejmach Ordynaryjnych pod Artykułem II. w punkcie 2. i 3.

4. Sejm Konstytucyjny kończyć się powinien koniecznie na trzy Miesiące przed następującym zwyczajnym Sejmem Ordynaryjnym.

III.

Początkowe czynności i obrządku Sejmu Konstytucyjnego.

Sejmowi Konstytucyjnemu służyć następujące Artykuły, w Prawie o Sejmach Ordynaryjnych zawarte, to jest: Artykuł IV. O Osobach Sejm składających; V. O obowiązku znajdowania się na Sejmie, Senatorów, Ministrów i Posłów; VI. O bezpieczeństwie Osób Sejm składających; VII. O czynieniu

zarzutów Senatorom, Ministrom i Posłom; VIII. O otwarciu Sejmu i o Rugach; IX. Co do obrania Marszałka, i dalszych czynów Sejmowych, aż do Izby złączenia; X. Co do wyznaczenia Deputacyi na każdym Sejmie Ordynaryjnym zwyczajnie potrzebnych; XI. Co do czynów Sejmowych po złączeniu Izby, aż do rozłączenia; XII. O Elekcji Sędziów Sejmowych w złączonych Izbach.

IV.

O wprowadzeniu Projektów na Sejm.

1. Po Elekcji Sędziów Sejmowych dnia następnego zaczynać się powinno czytanie Projektów do Prawodawstwa, z propozycji od Tronu na Sejmiki podanych, to jest: 1. Czytanie Projektów do Praw Politycznych Konstytucyjnych. 2. Czytanie Projektów do Praw Politycznych porządkowych.

2. Ile razy którykolwiek z Posłów poda Projekt iaki. takowy natychmiast czytany być powinien.

3. Sejmowi Konstytucyjnemu służyć punkta 3. 4. i 5. zawarte pod Artyku-

łem XIII. Prawa o Seymach Ordynaryjnych.

V.

*O Relacyach, które Deputowani do ex-
minu Straży i Kommissyow wyznacze-
ni, na Seymie czynić będą.*

Artykuł XIV. Prawa o Seymach
Ordynaryjnych, Ruży cały Seymowi
Konstytucyjnemu

*O obowiązkach Deputacyi do Konsty-
tucyi.*

1. Ponieważ istotnym i głównym obiektem Seymu Konstytucyjnego, jest rewizya i poprawa Konstytucyi; przeto obowiązkiem będzie Deputacyi Konstytucyjney, wszystkie podane na Seymie Projekta, już od Króla i Straży, już od Seymujących Posłów dzielić. 1. Na Projekta do Praw politycznych Konstytucyjnych, w rządzie których, wszystkie te Projekta mieścić ma, które ściągaia się do Praw zawartych w Prawie, pod tytułem: *Ustawa Rządowa*. 2. Na Projekta do Praw politycznych porządkowych, w rządzie których mieścić ma Projekta ściągaiające się do szczególnych Opisów i porządku postępowania władz Rządowych.

2. Deputacyi Konstytucyjney szczególą powinnością będzie pilnować, ażeby żaden Projekt nie takiego w sobie niezawierał, coby naruszało Prawa niewzruszone, lub *Paźa Conventa*.

3. Jeżeli rzecz Projektu podanego, naruszałaby Prawo niewzruszone, lub *Paźa Conventa*; taż Deputacya podającemu wystawi potrzebę, albo cofnienia zupełnego Projektu, albo odmiany onego: jeżeliby zaś podający Projekt, nie dał się przekonać uwagami przełożonemi; Deputacya Konstytucyjna Projekt ten pod gatunkiem, do którego nayszczelniej zmierza, podług powyższego opisu umieści; a w opinii przyłączonej uwagi przyda. 1. Jeżeli rzecz Projektu nie jest przeciwna *Prawom niewzruszonym*, lub *Paktom Konwentom*? 2. Projekt czy nie zawiera w sobie wiele różnych materii, i czy jest w wyrazach czystych i nieobciążonych podany?

4. Przepisy dla Deputacyi Seymowej, w Prawie o Seymach Ordynaryjnych, pod Artykułem XV. w punktach 10 11 13. 14. umieszczone, służą równie i Deputacyi Konstytucyjney na Seymie Konstytucyjnym.

VII.

*Co do czynów Seymowych w rozłącz-
nych Izbach i o decyzji Projektów.*

1. Seymowi Konstytucyjnemu służy,
Punkt 1. 2. 3. 4. 5. w Artykule XVI.
Prawa o Seymach Ordynaryjnych.

2. Zaczynać się najprzód będzie de-
cyzja Projektów do Praw politycznych
Konstytucyjnych, a po tych ukończo-
nych, przystąpi Izba Poselska do decy-
zji Projektów do Praw Politycznych
porządkowych.

3. Na Seymie Konstytucyjnym wszyst-
kie te Projekta, gdyby iednomyślności
nie było, decydowane będą prostą wię-
kzością wotów; najprzód głośnych, po
wotach zaś głośnych, sekretne konie-
cznie iść powinny, choćby żaden z
Posłów onych nie żądał, i dlatego w
propozycji *ad Turnum* podaney same
sekretne *vota* stanowić będą.

4. Po przeczytaniu Projektu i opinii
Deputacyi Konstytucyjney, Marszałek
Seymowy zapyta się Izby o zgodę
na cały Projekt.

5. Za opozycyą, chociażby iednego
Posła, Marszałek przystąpi zaraz *ad
Turnum* na Propozycyą taką: „ Czyli
„ Projekt przeczytany, ma być w cało-
„ ści przyjętym; albo poprawionym?

6. Jeżeliby który z Posłów sprzeci-
wiał się całemu Projektowi i tegoż
odrzućcia zupełnego żądał; ma zaraz
od siebie podać Propozycyą taką: „ Czyli
„ Projekt ma być odrzuconym, albo
„ poprawionym? Między taką Propozy-
cyą i od Łaski podaną, pójdzie naj-
przód *Turnus*, na takie zapytanie; *Jaka
z Propozycyów przyjęta będzie ma?* a ten
słowami tylko *affirmative*, albo *negative*
odbywać się powinien.

7. Jeżeli większością utrzyma się pro-
pozycya do oddalenia Projektu zmie-
rzająca, Projekt taki już drugi raz na
tym Seymie podniesionym nie będzie.

8. Jeżeli zaś od Łaski podana Pro-
pozycya utrzymana zostanie; wtedy
Izba przystąpi *ad Turnum* na tęż Pro-
pozycyą, decydując przyjęcie Projektu
całkiem, albo poprawę onego.

9. Gdy Projekt do poprawy odesła-
nym zostanie; Marszałek Seymowy roz-
dawać będzie głosy Posłom tego żąda-

iącym z kolei Prowincyi, do samey tylko jedynie materyi toczącey się, dla wyświecenia oney; a Posłowie żądający poprawy Projektu, przeszłą wcześniej uwagi swoje na piśmie do Deputacyi Konstytucyiney.

10. Odeślanie Projektu do Deputacyi, końcem poprawy zatrzymywać Izby nie będzie, od wprowadzenia z porządku i decydowania innych następujących Projektów.

11. Przyniesiony nazad do Izby Projekt już poprawny, może przerwać materią rozpoczętą i powtórnie decydowany będzie, w przypadku niejednomyślności, na taką propozycją: „*Czyli „Projekt przeczytany ma być w całości „przyjętym, czyli jeszcze do poprawy odesłanym?* „

12. Każde pomienione Prawo polityczne Konstytucyine, lub Polityczne porządkowe, po przejściu formalnym w Izbie Poselskiej do Senatu natychmiast przesłane być powinno.

13. Po przeczytaniu żadanego Prawa od Izby Poselskiej w Senacie, Król zdanie swoje otworzy, a Marszałek przy

Lasce Senatu będący, zapyta o zdanie Senatu; jeżeli nie będzie w Senacie jednomyślności, na żądane Prawo przez Izbę Poselską. Turnus iść ma na taką Propozycją: „*Czyli Prawo żądane ma być zwrócone do powtórney „Izby Poselskiej decyzji? czyli też ma „zaraz brać moc Prawa zapadłego?* „

14. Senat decydować będzie, takąż samą większością wotów i tymże sposobem, iakie jest dla Izby Poselskiej przepisany, w punkcie 3. tegoż Artykułu, z dodatkiem, że od dnia, którego z Izby Poselskiej przyślane będzie Prawo żądane do Senatu, naydaley na następney Sessyi Senat decydować powinien przyjęcie onego, albo zwrócenie do powtórney decyzji.

15. Ile razy Prawo od Izby Poselskiej żądane, w Senacie jednomyślnością, lub przepisaną większością wotów przyjęte będzie, na ten czas to Prawo żądane mieć już będzie moc Prawa zapadłego; kiedy zaś Senat udecyduje zwrócenie żadanego Prawa, do powtórney Izby Poselskiej decyzji; na ten czas winien będzie Senat zaraz przesłać na piśmie do Marszałka Sey-

mowego uwagi swoje nad tym żądanym Prawem, z przełożeniem Rady, w czymby one odmienić, lub poprawić należało; a Izba Pofelska na trzeciej Seffyi od czasu takowej rezolucyi Senatu, zaftanawiając toczącą się w tym czasie materią w Izbie, przyftąpi do powtórney tegoż żądanego Prawa decyzyi, iednomyślnością, lub przepisaną większością wotów; i takowa powtórna decyzja Izby Pofelskiej iuż pod rozpoznanie Senatu podpadać niema; lecz moc Prawa zapadłego mieć będzie.

16. Wciągu czasu przeftania z Izby Pofelskiej żądanego Prawa do Senatu i powtórney onego decyzyi, ieżliby to z Prawa wypadło; Izba Pofelska zatrudniać się może decyzją następnych Projektów.

17. Każde Prawo po uftanowieniu, zaraz Marszałek Seymowy, wraz z Osobami do Deputacyi Konftytucyiney wyznaczonemi, podpisać mają, w zwykłej Izbie konferencyonalney Seymowej, a Sekretarz Seymowy do Oblaty w Aktach, gdzie Sejm będzie, naydalej dnia trzeciego podać powinien.

VIII.

O Seffjach Seymowych w ogólności i dawaniu głosów w szczególności.

Cały Artykuł XXI. w Prawie o Seymach Ordynaryinych, co do Seffyów Seymowych w ogólności, i dawania głosów w szczególności, służy Seymowi Konftytucyinemu; z tą iedną w punkcie 13 tegoż Koździału różnicą, że propozycja *ad Turnum* do Prawa w Izbie Pofelskiej podana, nie będzie od Marszałka Seymowego posyłana do Senatu.

IX.

Dokończenie Seymu.

Dalsze czynności i obrządki Seymu Konftytucyinego odbywać się mają, podług przyiętych szczególnych opisów Prawa o Seymach, na tymże Seymie Konftytucyiny.

Punkta służące wszystkim Seymom, tak Konftytucyiny, iak Ordynaryinemu i gotowemu.

1. Ile razy Marszałek Seymowy zapytywać się będzie o zgodę Izby na

Projekt taki, lub ustne zalecenie, zgadzający się Sejmujący w milczeniu zachowują się; przeciwni zaś Projektowi, lub zaleceniu, opozycją swoją w głosie oświadczają.

2. Marszałek Sejmowy wyznaczy jednego z Kancellaryi Sejmowej do trzymania Protokołu Sejmowego, w którym wszystkie każdej Sessyi Sejmowej czynności, i rezolucye zapisane być mają, co ma służyć tylko do ułożenia porządnego Dyaryusza Sejmowego. Tak wyznaczona Osoba wykona Przyśięgę przed Marszałkiem, na wierne utrzymywanie Protokołu; Ten Protokół Marszałek Sejmowy z Sekretarzem podpisać będą po każdej Sessyi Sejmowej.

reprint

Dochód przeznaczony na konserwację Zamku

SEJM WALNY
KONFEDERACJA GENERALNA NIEPOŁOMICKA A.D. 2014

www.sejmwalny.org.pl

MMXV